بسم الله الرحمن الرحيم

ހައިކޯޓުގެ ސަރކިޓު
ހައިކޯޓު

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާސާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2017/HC-A/427
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:
  - ނަން: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
  - ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު: -
  - ދާއިމީ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
  - މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް:
  - ނަން: މޫސާ އިބްރާހީމް
  - އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A396526
  - ދާއިމީ އެޑްރެސް: ގ. ބްލޫނިޔާގެ / ސ. ފޭދޫ
  - މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ގ. ބްލޫނިޔާގެ / ސ. ފޭދޫ

- ހުށަހެޅި ތާރީޚު: 09 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1439 / 27 ނޮވެމްބަރު 2017 * ނިމުނު ތާރީޚު: 29 ސަފަރު 1440 / 07 ނޮވެމްބަރު 2018

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-G(1220-2017)2017/106 ކޯޓު އަމުރު
- ނިންމުނު ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- މައްސަލަހިނގި ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު
- ހުށަހެޅި ތާރީޚު: 16 ނޮވެމްބަރު 2017 *ނިމުނު ތާރީޚު: 16 ނޮވެމްބަރު 2017
- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރަޢޫފު އިބްރާހީމް   ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު   ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދު
(ރިޔާސަތު)

• މައްސަލާގެ ޚުލާޞާ:

މިއީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-G(1220-2017)2017/106 ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ [illegible] ނުވަތަ ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] އެ ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible].

މި ޝަރީޢަތުގައި އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ފަރާތަކީ ކ. މާލެ / ގ. [illegible] މޫސާ އިބްރާހީމްއެވެ.

• ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:

1) ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-G(1220-2017)2017/106 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ އަމުރަކީ ކ. މާލެ / ގ. [illegible] މޫސާ އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މޫސާ އިބްރާހީމްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަމުރެއްކަން އެނގެއެވެ.

2) ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-G(1220-2017)2017/106 ކޯޓު އަމުރު، އެ ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވަނީ [illegible] ނުވަތަ ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން 3 (ތިނެއް) ނުކުތާއެއް ފާހަގަކޮށް އެ ނުކުތާތަކާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ.

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު

145-G(1220-2017)2017/106 ކޯޓު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ

މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، 60 ވަނަ މާއްދާއާއި 63 ވަނަ މާއްދާގެ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބެލެން ހުރި ނުކުތާ.

- **ޤަވާދު ނުސްކާމާއި،** ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-G(1220-2017)2017/106 ކޯޓު އަމުރަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 41/2014 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނަށް 1 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއާއި، 16 ވަނަ މާއްދާގެ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބެލެން ހުރި ނުކުތާ.

- **ޝިހާދު ނުސްކާމާއި،** ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއަށްވުރެ ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކުރައްވާފައިވުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/19 ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރުމުގެ ނުކުތާތަކުގެ 9 ވަނަ ނަންބަރާއި ޚިލާފަށް ސިވިލް ކޯޓުން އަމުރު ނެރުއްވާފައިވާކަމަށް ބެލެން ހުރި ނުކުތާ.

3) މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކާއި މި މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުއްވި ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަކޮށް، ކޯޓުގެ ޢަމަލުތަކުގައި ބަނދުކުރުމުގެ ފަރާތްތަކުގެ ކަނޑައެޅުން ހާސިލުކުރުމުގެ ދުރުނުގެ ބަންދުގައި ހުރި ގޮތެއް ކަމުގައިވާކަމަށް، ފަރާތްތަކުން ކަމާބެހޭ އެފަދަ ޤާނޫނުގައި އެބުނީ ގޮތަކަށް ބަދަލު ކުރެވި ނުވާނަމަ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކުރާ ގޮތައި އެއްގޮތްކަމުގައި، ކޯޓުގެ ޢަމަލުތަކުގައި ހިމެނޭ ކުރުމުގެ ނިންމުމުގައި ފަރާތްތަކުގެ ކަނޑައެޅުމުގެ ކުރިން ކުރަންޖެހޭ އުޅުމުގެ ބަދަލުގައި 4 ގަޑިއިރު ތެރޭގައި ނިންމުމަށް

ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ބެލުމުން އެނގޭކަމާއި، ބަޔާންވެދިޔަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ 4 ގޮތަކީ

1- އޭނާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދިނުން

2- އެއްވެސް ސަބުތެއް ނެތި ދޫކޮށްލުން

3- އޭނާ ކަފާލަތުގެ ދަށުން ދޫކޮށްލުން

4- އޭނާ ޝަރުތުތަކާއިއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްލުން ކަން،

އެނގެން އޮންނައިރު ފުރިހަމަކުރުމުގެ ގޮތުން، ނުވަތަ އެނޫން ގޮތަކަށްވެސް، ކޯޓެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދު ކުރަންޖެހޭ މިނޫ ގޮތަކީ ބަންދު ކުރުމުން އަމުރުކުރުމަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު ދަށުން މަޤްޞަދު ޤާނޫނަކުން އެ ޤާނޫނުގެ ބަންދުކުރު މާއްދާއަށް ބެލުމުން އަދި މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/217 ޤަޟިއްޔާގައި ޤާއިމުކޮށްފައިވާ އުސޫލަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ށ) ދެވަނަކަމަކީ، ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި މީހާގެ ބަންދުކުރުމަކީ ގޮތެއް ނިސްބަތުން ހަރުކަށިގޮތެއް އެއީގެ ބަންދާއި ދުރު އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ގޮތުގެ ތެރޭގައި ނިސްބަތުގައި އެތަކެއް މައްސަލަ ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ބާވަތާއި، ކުށުގެ ބާރު ބޮޑުމިނާއި، ކުށް ކުރެވުނުގޮތާއި، ކުށުގެ ނަތީޖާއާއި، ކުށުގެ އަސަރުފޯރާ ނިސްބަތާއި، އެހެން މީހުންނަށް ކުރާ އަސަރާއި، ޝަރީޢަތް ހިނގަމުންދާ ގޮތާއި، އޭނާގެ ރައްކާތެރިކަމާއި، އެކަމުގެ މުޙިއްމުކަމާއި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ތަފާސްހިސާބުގައި ޤާނޫނީ އަސާސީގެ ދަށުން ޙައްޤުތަކަށް އިޙްތިރާމްކުރަންވާނެކަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގޭކަމާއި،

ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބަނދަރުއްކާވާއި ނަޝާއްޚާތާވާ ކަނޑާއި ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ އެއްބަސްވުންތަކުން މަނާކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު އެތިފާޤު ދެނީ ތުހުމަތުކުރެވޭ މަޢުލޫމާތުގެ ހާލަތު ޤާނޫނުގެ ނުވަތަ ހުކުމެއްގެ ދަށުން މިހާރަށް ދޫކޮށް ގާނޫނީ ނުވަތަ ހުކުމަށް ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމާއި ހުރިހާ މުޤައްރަރުގެ ސަލާމަތަށް ތަރައްޤީގެ ކުރިމަތި ވާނަމަވެސް ތަރުޖަމާ ސިޔާސަތުން ހިސާބު

ކުރުމުގެ ކުރިން އެއްވެސް މީހަކު ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އާލާތް ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން 9 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި މާއްދާތަކުގައި ހިމެނޭ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއްގެ ތުހުމަތު ކުރެވިފައިވާ މީހާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތި ވާނެކަމަށް ބަލައި، އަދި ހެކިބަސް [illegible] [illegible] ނުފޫޒެއް ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތް ކޮށްދާނެކަމަށް ބަލައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިމެންދެން އެމީހާ ބަންދުގައި ބަހައްޓަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އާލާތް ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible]،

އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އާލާތް ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 9 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އާލާތް ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން [illegible]،

އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) [illegible]

މިމައްސަލައިގައި [illegible]

[illegible] އިބްރާހީމްގެ [illegible]

[illegible] ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) [illegible]

[illegible] ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible]

(ނ) [illegible]

އެހެންކަމުން މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ދެކެނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-G(1220-2017)2017/106 ކޯޓު އަމުރަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭނެކަމާއި، އެހެންނަމަވެސް މޫސާ އިބްރާހީމްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށުގެ މައްސަލައަކީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއެއް ޝަރީޢަތް ހިނގަމުންދާ މައްސަލައަކަށްވުމުން، މޫސާ އިބްރާހީމްގެ ބަންދާބެހޭ ގޮތެއް ނިންމަވަންޖެހޭނީ މައްސަލަ ބައްލަވާ ކޯޓުން، މައްސަލަ ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުކަމަށާއި، މޫސާ އިބްރާހީމް ބަންދުގައި ބަހައްޓައިގެން އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ދަޢުވާ ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވިދިޔަ ކަންކަމުގެ އަލީގައި ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭނެކަމުގައެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-G(1220-2017)2017/106 ކޯޓު އަމުރުގައި މޫސާ އިބްރާހީމް ގޭގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމުން ބާތިލުކޮށް، މޫސާ އިބްރާހީމް ބަންދުގައި ބަހައްޓަމުން އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ދަޢުވާ ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މި ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކުރެވިދިޔަ ކަންކަމުގެ އަލީގައި މޫސާ އިބްރާހީމްގެ ބަންދާބެހޭ ގޮތެއް ކޯޓުން ނިންމަވަންޖެހޭނެކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކުރީމެވެ.